

The Giants Who Shaped Modern Orthodoxy -4

HaRav Joseph B. Soloveitchik Zt"l

Rabbi Dr. Aaron Adler

1. משנה מסכת יומא פרק ח

עבירות שבין אדם למקום יום הכפורים מכפר עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה חברו את זו דרש רבי אלעזר בן עזריה (ויקרא ט"ז) מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו עבירות שבין אדם למקום יום הכפורים מכפר עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חברו אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מיטהרין מי מטהר אתכם אביכם שבשמים שנאמר (יחזקאל ל"ו) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם ואומר (ירמיה י"ד) מקוה ישראל ה' מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל:

2. רמב"ם הלכות תשובה פרק א הלכה א

וכן בעלי חטאות ואשמות בעת שמביאין קרבנותיהן על שגגתן או על זדונן אין מתכפר להן בקרבנם עד שיעשו תשובה, ויתודו וידוי דברים שנאמר והתודה אשר חטא עליה, וכן כל מחוייבי מיתות בית דין ומחוייבי מלקות אין מתכפר להן במיתתן או בלקייתן עד שיעשו תשובה ויתודו, וכן החובל בחבירו והמזיק ממונו אף על פי ששילם לו מה שהוא חייב לו אינו מתכפר עד שיתודה וישוב מלעשות כזה לעולם שנאמר מכל חטאות האדם.

3. רמב"ם הלכות תשובה פרק א הלכה ג

בזמן הזה שאין בית המקדש קיים ואין לנו מזבח כפרה אין שם אלא תשובה, התשובה מכפרת על כל העבירות, אפילו רשע כל ימיו ועשה תשובה באחרונה אין מזכירין לו שום דבר מרשעו שנאמר רשעת הרשע לא יכשל בה ביום שובו מרשעו, ועצמו של יום הכפורים מכפר לשבים שנאמר כי ביום הזה יכפר עליכם.

4. ויקרא פרק טז

(כא) וְסַמֵּךְ אֶהָרֶן אֶת שְׁתֵּי יָדָיו עַל רֹאשׁ הַשְּׁעִיר הַחַי וְהַתּוֹדָה עֲלָיו אֵת כָּל עֹונֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵת כָּל פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל חַטָּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל רֹאשׁ הַשְּׁעִיר וְשָׁלַח בְּיַד אִישׁ עֵתִי הַמִּדְבָּרָה:
(ל) כִּי בְיוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תְּטַהְרוּ:

5. תהלים פרק צח

(ו) בְּחֻצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הִרְעִיעוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ ה':

6. תלמוד ירושלמי מסכת סוכה פרק ה דף נה טור א/מ"ה

אמר רבי יונה: יונה בן אמיתי מעולי רגלים היה ונכנס לשמחת בית שואבה ושרת עליו רוח הקודש ללמדך שאין רוח הקודש שורה אלא על לב שמח מה טעמא והיה כנגן המנגן ותהי עליו רוח אלקים

7. רמב"ם הלכות תשובה פרק ב הלכה ז

יום הכפורים הוא זמן תשובה לכל ליחיד ולרבים והוא קץ מחילה וסליחה לישראל, לפיכך חייבים הכל לעשות תשובה ולהתודות ביום הכפורים

8. רמב"ם הלכות תשובה פרק ג הלכה ד

לפיכך צריך כל אדם שיראה עצמו כל השנה כולה כאילו חציו זכאי וחציו חייב, וכן כל העולם חציו זכאי וחציו חייב, חטא חטא אחד הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה וגרם לו השחתה, עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה...ומפני ענין זה נהגו כל בית ישראל להרבות בצדקה ובמעשים טובים ולעסוק במצות מראש השנה ועד יום הכפורים יתר מכל השנה, ונהגו כולם לקום בלילה בעשרה ימים אלו ולהתפלל בבתי כנסיות בדברי תחנונים ובכיבושין עד שיאור היום.

9. דברים פרק י

(יז) כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם.....אֲשֶׁר לֹא יֵשָׂא פָנִים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד:
[רמב"ן]: ופירושו בשחד, שאפילו חסיד גמור שיעבור עבירה לא יקח ממנו מצוה ממצותיו בשחד לכפר לו, אבל יענישהו על חטאיו ויגמול לו ככל טובותיו:

10. רמב"ם הלכות תשובה פרק ז
אמש היה זה מובדל מה' אלהי ישראל.... ועושה מצות וטורפין אותן בפניו

11. בראשית פרק ד
(ה) וְאֵל קִין וְאֵל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה וַיַּחַר לְקַיִן מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו:

12. סדר רב עמרם גאון (הרפנס) סדר ראש השנה
לתקן עולם במלכות שדי וכל בני בשר יקראו בשמך להפנות אליך כל רשעי ארץ.

13. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כז עמוד א
מומר אוכל נבילות לתיאבון - דברי הכל פסול. להכעיס, אביי אמר: פסול, רבא אמר: כשר. אביי אמר: פסול, דהוה ליה רשע, ורחמנא אמר אל תשת רשע עד. ורבא אמר: כשר, רשע דחמס בעינן.

14. רש"י מסכת סנהדרין דף כז עמוד א
יע"ל קג"ם - יאוש שלא מדעת באלו מציאות (בבא מציעא כא, ב), עד זומם הכא, לחי העומד מאיליו בפרק קמא דעירובין (טו, א), קידושין שלא נמסרו לביאה בהאיש מקדש (קדושין נא, א) גילוי דעת בגיטין בהשולח גט (גיטין לד, א), מומר אוכל נבילות להכעיס לקמן.

15. ויקרא פרק טז
(ג) בַּזֹּאת יָבֵא אֱהָרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ בְּפָרֹ בֶן בְּקָר לְחִטָּאת וְאֵיל לְעֹלָה:

16. בראשית פרק כב
(יג) וַיֵּשֶׁא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא וַהֲנֵה אֵיל אַחֵר נֹאחֵז בְּסַבָּף בְּקַרְנָיו וַיִּלֶּךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת הָאֵיל וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה תַּחַת בְּנוֹ:

17. חידושי הגר"ח מסכת בבא קמא דף כז עמוד ב
בדין אין הולכין בממון אחר הרוב
ונראה דהנה בתוס' (ד"ה קמ"ל) הקשו איך מהני רוב דיינים בממון הא אין הולכים בממון אחר הרוב ותיצרו דשאני רובא דדיינים דחשיב מיעוט דידהו כמי שאינו.
וביאור דבריהם נראה דהנה ברובא איכא תרי גוונים, א) שהוא מברר ומכריע את הספק, ב) במידי דלא שייך כלל ספק, כגון בשחיטת סימנים דקיי"ל רובו ככולו וכן בתערובת לח בלח דבטיל ברובא אף על גב דאינו ספק כלל דפשיטא לן דלא נחתכו מיעוט סימנים וכן פשיטא לן דאיכא הכא מיעוט איסור. ולכאורה תמוה היכן מצינו מקור לרוב כזה...וע"כ אמרינן בהך רובא ככולא, וא"כ הרי איכא כבר כל מנין הסנהדרין, ונמצינו למידין מהך דמהני רובא בסנהדרין, דחשיב רובא ככולא והמיעוט נתהפך כמו הרוב ונעשה כהרוב.

18. תלמוד בבלי מסכת יומא דף פו עמוד ב
אמר ריש לקיש: גדולה תשובה, שזדונות נעשות לו כשגגות, שנאמר שובה ישראל עד ה' אלהיך כי כשלת בעונך. הא עון מזיד הוא, וקא קרי ליה מכשול. איני? והאמר ריש לקיש: גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כזכיות, שנאמר ובשוב רשע מרשעתו ועשה משפט וצדקה עליהם (חיה) +מסורת הש"ס: [הוא] + יחיה! - לא קשיא; כאן - מאהבה, כאן - מיראה.

19. רמב"ם הלכות מקוואות פרק א, הלכה ז
כל הטובל צריך שיטבול כל גופו כשהוא ערום בבת אחת ואם היה בעל שיער יטביל כל שיער ראשו והרי הוא כגופו דין תורה, וכל הטמאין שטבלו בבגדיהן עלתה להן טבילה מפני שהמים באין בהן ואינן חוצצין, וכן הנדה שטבלה בבגדיה מותרת לבעלה.

20. ירמיהו פרק יז
(יג) מְקוֹה יִשְׂרָאֵל ה' כָּל עֲזָבִיד יִבְשׁוּ יִסּוּרֵי יִסּוּרֵי בְּאֶרֶץ יִפְתָּבוּ כִּי עֲזָבוּ מְקוֹר מַיִם חַיִּים אֶת ה': ס
(יד) רְפָאֵנִי ה' וְאַרְפָּא הוֹשִׁיעֵנִי וְאַוְשַׁעַה כִּי תִהְלֵתִי אֶתָּה:

21. מצודת דוד ירמיהו פרק יז פסוק יג
(יג) מקוה ישראל ה' - לכן מהראוי שתקוות ישראל יהיה אל ה' הואיל ונטעת שכינתך ביניהם: